

Illustrasjoner: European Commission

EUs nye retningslinjer for akvakultur

Notat juni 2021

Vest-Norges Brusselkontor

I midten av mai vedtok Europakommisjonen nye retningslinjer for bærekraftig og konkurransedyktig sjømatproduksjon. Retningslinjene skisserer en felles visjon for akvakultur, der målet er at utviklingen av sektoren skal bidra til å nå målene i den grønne given, og særlig [fra-jord-til-bord-strategien](#) som ble lansert i fjor. Kommisjonen ønsker at sjømatproduksjon i EU skal bli et globalt referansepunkt for bærekraft og kvalitet, og vil redusere avhengigheten av sjømatimport.

“Strategic guidelines for a more sustainable and competitive EU aquaculture” er utarbeidet i samarbeid med EUs medlemsland og relevante interessenter, særlig medlemmene i [EUs rådgivende organ for akvakultur](#) (Aquaculture Advisory Council, AAC). Retningslinjene består av en rekke tiltak innenfor fire prioriterte områder, og dekker perioden 2021-2030. Nedenfor følger noen utvalgte tiltak:

1. Motstandsdyktighet og konkurransekraft

- Utvikle et detaljert veiledningsdokument for arealplanlegging og tilgang til vann for ferskvannsoppdrett og landbasert oppdrett.
- Overvåke implementeringen av direktivet for maritim arealplanlegging, samt koordinere utveksling av god praksis.
- Kartlegge god oppdrettspraksis, særlig relatert til miljøberikelse, bruk av funksjonelle fôr og selektiv avl. Kommisjonen ønsker at det skal tilrettelegges for opplæring i denne type praksis, som bl.a. kan bli finansiert av EU-midler.
- Støtte havbrukssektoren med å begrense virkningene av klimaendringer, blant annet gjennom EU-midler og ved å sikre et godt politisk rammeverk.
- Økt bruk av digitale verktøy og kunstig intelligens for å sikre god sporbarhet av sjømatprodukter, fra fangst til tallerken.

2. Deltakelse i det grønne skiftet

- Utarbeide et veiledningsdokument om miljøprestasjoner i havbrukssektoren. Relevante myndigheter i medlemslandene må integrere disse i arealplanleggingen og utdeling av akvakulturkonsesjoner.
- Fremme en mer diversifisert akvakulturindustri, og øke oppdrett av arter med bedre miljøprestasjon.
- Bidra til å begrense akvakultursektorens bidrag til marin forøpling, bl.a ved å utvikle nye innovative fiskeredskaper, bedre avfallsinnsamling og bærekraftige emballasjealternativer.
- Forbedre nærings miljøprestasjon gjennom støtte fra EU-programmer- og midler.

3. Sikre sosial aksept og forbrukerinformasjon

- Utvikle en brukervennlig brosjyre som forklarer hvilken lovgivning havbrukssektoren må overholde.
- Gjennomføre en studie basert på den nyeste forskningen på de miljømessige, økonomiske og sosiale effektene fra EUs akvakultursektor (både positive og negative).
- Gjøre det enklere for forbrukerne å ta informerte valg gjennom bedre merking av fiskeprodukter, sporing av fiskens opprinnelse og informasjon om produksjonsmetode.
- Definere felles miljøindikatorer for medlemsstatenes rapportering på havbruk.

4. Økt kunnskap og innovasjon

- Opprette en egen digital plattform der alle EU-finansierte forskningsprosjekter på akvakultur blir registrert, og resultatene fra disse blir offentlig tilgjengelige.
- Støtte forskning og innovasjon innen bærekraftig havbruk, særlig gjennom Horisont Europa.
- Støtte kompetanseutvikling i oppdrettssektoren gjennom EU-midler.

De foreslåtte retningslinjene vil også støtte en betydelig økning i økologisk akvakulturproduksjon i EU. Dette er en relativt ny sektor som har et betydelig vekstpotensial. Det finnes også store muligheter for oppdrett av nye arter. Europakommisjonen understreker at digitale verktøy er nødvendig dersom man skal oppfylle retningslinjene, eksempelvis ved å bedre sporbarheten til sjømatprodukter eller for å styrke dyrevelferden. Du kan lese retningslinjene i sin helhet [her](#).

Samme dag som de nye retningslinjene ble lagt fram, lanserte Europakommisjonen også sin nye [plan for en bærekraftig blå økonomi](#). Den legger blant annet vekt på oppdrett av alger, og [et initiativ om oppbygging av en bærekraftig algesektor](#) er på høring fram til 11. august. Kommisjonen skriver at alle sektorer som er tilknyttet den blå økonomien må styrke innsatsen for å redusere klimapåvirkningen, og har pekt ut de viktigste områdene hvor blå næringer kan bidra. Strategien føyer seg inn i rekken av initiativer under Green Deal, og henger tett sammen med andre strategier som [fra-jord-til-bord](#), [biologisk mangfold](#), [null forurensing](#) og [offshore fornybar energi](#).

EUs fiskerikomite ønsker retningslinjene velkommen

Europaparlamentets fiskerikomite, PECH, er positive til de nye retningslinjene. Det kommer frem i [komiteens uttalelse om farm-to-fork-strategien \(F2F\)](#). Retningslinjene er ment å være en sentral bidragsyter til målene i strategien, og Kommisjonen anerkjenner at akvakultursektoren spiller en viktig rolle i det grønne skiftet. PECH kritiserer derimot EU-kommisjonen for å vie for lite plass til fiskeri og akvakultur i F2F. De mener vekstpotensialet til havbruksnæringen og rollen den spiller for å bidra til måloppnåelse i Green Deal, ikke kommer godt nok frem, og synes dessuten at tittelen på strategien bør endres til «*A Farm to Fork and Sea to Fork Strategy for a fair, healthy and environmentally friendly food system*». Komiteen kritiserer også Kommisjonen for å ikke legge stor nok vekt på en *bottom-up*-tilnærming, og understreker at fiskere i mye større grad bør inkluderes i utformingen av regelverk som de er nødt til å etterleve. I tillegg fremhever PECH den viktige rollen kvinner har i fiskeforedling og markedsføring av sjømatprodukter. Uttalelsen er et innspill til Miljøkomiteen (ENVI) og Landbrukskomiteen (AGRI), som har ansvar for Parlamentets endelige rapport. En avstemning er ventet 28. juni.

Hva betyr F2F for Norge?

I F2F-strategien ønsker EU blant annet økt produksjonen av bærekraftige sjømatprodukter, en halvering av salget av antimikrobielle midler til akvakultur og bedre dyrevelferd. Disse målene blir fulgt opp med tiltaksplaner innen en rekke regelverksområder. Selv om EUs felles landbruks- og

fiskeripolitikk ikke er den del av EØS-avtalen, [forventer norske myndigheter at Norge i stor grad vil bli påvirket av dette arbeidet](#) ettersom vi blant annet følger EUs lovgivning på mat- og veterinærområdet (med enkelte mindre unntak og tilpasninger). Helse- og omsorgsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet og Nærings- og fiskeridepartement har ansvaret for å følge opp F2F-strategien, og departementene forventer at strategien vi føre til endringer i store deler av regelverket som Mattilsynet forvalter, eksempelvis relatert til bruk av legemidler til dyr, matkontaktmaterialer, ernæringsprofiler, forbrukerinformasjon og merking, dyrevelferd og fôr.

EUs taksonomi

[EUs klassifiseringssystem for bærekraftig økonomisk aktivitet](#), eller taksonomi, er et verktøy som skal gjøre det lettere for investorer å avgjøre om en investering er bærekraftig eller ikke. Hensikten er å forhindre grønnvasking, og gi selskaper insentiver til å gjøre sine forretningsmodeller mer bærekraftige. Regelverket skal også bidra til at EU når sine klimamål. Taksonomien er ikke en rangering av «gode» og «dårlige» selskaper, og den vurderer heller ikke hvilke næringer man bør investere i. For at en økonomisk aktivitet skal kunne regnes som bærekraftig, må den bidra vesentlig til å oppnå minst ett av seks definerte miljømål:

1. Begrense klimaendringene
2. Klimatilpasning
3. Bærekraftig bruk og beskyttelse av vann- og havressurser
4. Omstilling til en sirkulær økonomi
5. Forebygging og reduksjon av forurensning
6. Beskyttelse og gjenopprettelse av biologisk mangfold og økosystemer

Aktiviteten må heller ikke føre til vesentlig skade noen av de andre miljømålene («*do no significant harm*»-prinsippet), og må oppfylle minimumsstandarder til sosiale forhold og styring. EU-kommisjonen har lansert et nytt verktøy, «[EU Taxonomy Compass](#)», som skal gjøre innholdet i taksonomien lettere tilgjengelig for ulike brukere.

Kommisjonen la frem kriteriene for de to første miljømålene i april. Delegerte rettsakter for de resterende målene skal etter planen offentliggjøres i perioden oktober-desember 2021. Det er ventet at et utkast til kriteriene for mål 3-6 kan komme i slutten av juni. Taksonomiforordningen vil tre i kraft i EU fra januar 2022, men vil bli implementert i to faser. Kriteriene for miljømål 1 og 2 trer i kraft fra 2022, mens de resterende miljømålene vil være gjeldende fra 2023. I praksis vil regelverket også berøre kommuner og fylkeskommuner, for eksempel som låntakere. Taksonomien forventes å være EØS-relevant, men er foreløpig ikke innlemmet i EØS-avtalen. Regjeringen har foreslått å gjennomføre forordningen i en [ny lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren og et rammeverk for bærekraftige investeringer](#).

Taksonomien er ikke omtalt i retningslinjene

EUs taksonomi og kommende bærekraftskriterier omtales ikke i de nye retningslinjene for akvakultur, og det er fortsatt uklart hvilke kriterier som eventuelt vil gjelde for sjømatnæringen den blir inkludert. [Ifølge Kunnskapsbanken](#) er det derimot stor grunn til å tro at taksonomien vil legge til grunn vurderingskriterier som tar utgangspunkt i MSC-sertifisering (Marine Stewardship Council), et miljømerke for fisk og sjømatprodukter som garanterer at produktene kommer fra bærekraftig fiske.

Norsk sjømatnæring har tidligere uttrykt bekymring for å ikke bli inkludert i taksonomien på et tidlig stadium, og frykter det kan bli en ulempe for næringen. [Både Sjømat Norge og NHO Brussel](#) peker derimot på at det er et godt tegn at sjømatnæringen ikke er klassifisert enda, fordi EU i første omgang har tatt for seg virksomheter med størst klimaavtrykk. Bellona Europa [skriver også at en senere innleggelse i regelverket kan være positivt for sjømatnæringen](#) ettersom man da får mulighet til å sette seg godt inn i kriteriene, og dermed blir bedre rustet til å levere gode høringsinnspill til EU. Bellona understreker at innspill fra norske aktører kan være utslagsgivende når kriteriene for havbruk skal utvikles.

EUs rådgivende organ for akvakultur (AAC), som har vært sentral i arbeidet med de nye retningslinjene, leverte nylig [et innspillbrev til Kommisjonen](#) angående taksonomien og akvakultursektoren. AAC anbefaler på det sterkeste at det opprettes tekniske screening-kriterier for akvakultur, samt at fagpersoner fra sjømatnæringen blir invitert inn i ekspertgruppen for bærekraftig finans, som er ansvarlig for å utarbeide kriteriene. AAC anser det også som positivt at akvakultur ikke ble inkludert i første runde, men uttrykker samtidig bekymring for å kunne bli utelatt. Rådet mener at næringer som ikke blir inkludert i taksonomien, kan bli ansett for å ikke være bærekraftige av Europas innbyggere, og er redd for at det kan skade deres omdømme. AAC anbefaler derfor at alle de delegerte rettsaktene spesifiserer hvorfor noen økonomiske aktiviteter er inkludert, mens andre er utelatt.

VNBs kommentar

Det er verdt å merke seg at de nye retningslinjene vil være førende for ulike EU-midler og fond som skal støtte opp om akvakultur i EU. Eksempler på dette er Horisont Europa, InvestEU, og COSME, hvor også norske aktører kan søke om midler på lik linje med EUs medlemsland. Norge har et godt forvaltningssystem for fiskeri, og Vestlandet er kjent for å være fremtidsrettet og fremoverlent. Det finnes mange eksempler på innovativt havbruk i vår region, og vest-norske aktører har dermed gode forutsetninger for å markere seg i EU-programmene.

Det er også svært viktig at norske aktører benytter muligheten til å gi innspill til det videre arbeidet med taksonomien når høringene for de fire siste miljømålene åpner. Vi vet at mange i vår region er opptatt av taksonomien og dens innvirkning på næringer i Vest-Norge, og VNB vil følge utviklingen framover. Relevant informasjon om den videre utviklingen på dette området vil bli publisert på nettsiden vår, samt inkludert i vårt månedlige nyhetsbrev, «Brusselnytt». Er du ikke allerede abonnent, finner du registreringen nederst på [hjemmesiden vår](#).

Det tas forbehold om nye endringer i EUs regelverk. Deler av innholdet i dette notatet kan derfor bli utdatert på et senere tidspunkt.

Vest-Norges Brusselkontor

24. juni, 2021

Kontakt oss:

Merete Mikkelsen
Direktør
Mobil: +32 (0) 473 670 145
merete.mikkelsen@west-norway.no

Anna Lygre Solvang
Europarådgiver
Mobil: +47 913 75 167
anna.solvang@west-norway.no